

Inštitúcie - Slovenské národné múzeum :)

Ústredná múzejná a metodická inštitúcia s celoslovenskou pôsobnosťou pre dokumentáciu vývoja prírody a spoločnosti na Slovensku.

Začiatky celonárodného múzea sú spojené so vznikom Matice slovenskej (MS) 1863 v Martine, ktorá mala vo svojom programe aj zbieranie literárnych, umeleckých, prírodných aj starožitných predmetov a dokumentov. Zbierky múzea MS boli budované z darov a mali predvážne prírodovedný a národopisný charakter. Kustódmí zbierok boli J. Markuš a František Viťazoslav Sasinek. Verejnosti boli sprístupnené 1870. Zrušením MS roku 1875 múzeum zaniklo a zbierky boli uhorskou vládou v Budapešti zhabané. Myšlienka múzea celonárodného významu bola obnovená roku 1890 v Museu národného Domu v Martine. Impulzom na vznik múzea bola úspešná Výstava slovenských výšiviek konaná roku 1887. Prvé veľké dary zbierok boli od Andreja Kmeťa, ku ktorým pripadla zbierka krojov a výšiviek Živeny. Roku 1893 vznikla Muzeálna slovenská spoločnosť, ktorá nadviazala na činnosť Museu národného Domu a prevzala aj jeho zbierky. Vyvrcholením činnosti MSS do Prvej svetovej vojny, s veľkou zásluhou Andreja Kmeťa, bolo vybudovanie účelovej budovy MSS. Zbierky múzea, medzi nimi aj národopisná, boli v novej budove sprístupnené roku 1908. Prvou kustódkou zbierok bola Ema Goldpergerová. Zaktivizovanie činnosti SNM (tento názov začalo oficiálne používať 1926) nastalo po roku 1928 zásluhou Jána Geryka, tajomníka MSS, ktorý sa stal správcom múzea. V rokoch 1929-1932 bola z jeho iniciatívy pre SNM postavená nová budova, v ktorej boli roku 1938 slávnostne otvorené vlastivedné expozície. Národopisné zbierky boli vystavené v 10 veľkých sálach na dvoch poschodiach. Ich inštalácia bola dielom Antonína Václavíka, ktorému pomáhal Rudolf Bednárík. S múzeom začal spolupracovať Andrej Polonec. V tomto období sa o múzeum zaslúžili Andrej Halaša, Pavol Socháň, Karol Anton Medvecký, Ján Petrikovich. Roku 1948 bolo SNM poštátnené, roku 1961 zákonom SNR zlúčené sa Slovenským múzeom v Bratislave. Sídlo SNM sa prenieslo z Martina do Bratislavy. Organizačne sa rozčlenilo na Historický odbor, Prírodovedný odbor a Muzeologický kabinet (vznikol roku 1959), so sídlom v Bratislave a na Národopisný odbor so sídlom v Martine. Súčasne bola uskutočnená rozsiahla delimitácia pôvodných vlastivedných zbierok SNM v Martine do novovzniknutých odborov, ktoré sa roku 1969 stali samostatnými ústavmi. Z Historického ústavu sa vtedy vyčlenil Archeologický ústav a Národopisný odbor bol premenovaný na Etnografický ústav. Podľa nového štatútu SNM z roku 1989 boli ústavy premenované na múzeá a zároveň bol utvorený Muzeologický ústav, ktorý je strediskom teórie a metodológie múzejnej práce na Slovensku. Do zväzku SNM patrí, resp. patrilo aj Múzeum Slovenských národných rád na Myjave (od roku 1968), Múzeum vývoja spoločenského vedomia v Bratislave (vzniklo roku 1974, zrušené bolo roku 1990), Múzeum Červený Kameň v Častej (od roku 1979), Banské múzeum SNM v banskej Štiavnici, múzeum Bojnice (od roku 1988). Roku 1991 vzniklo Hudobné múzeum SNM, ktoré sa zaoberá aj etnomuzikológiou. SNM vydáva *Zborník SNM* v 4 radách: Prírodné vedy, História, Etnografia a Archeológia, ktoré sú pokračovateľmi *Sborníka MSS*, edíciu zbierkových fondov (*Fontes*), edíciu *Medailóny*, v ktorom sa publikujú personálie významných pracovníkov múzeí na Slovensku, bibliografie zahraničnej muzeologickej a európskej etnomuzeologickej literatúry, časopisy *Pamiatky a múzeá* (v rokoch 1952-1960, obnovený roku 1991), *Vlastivedný časopis* (v rokoch 1961-1990) a bulletin *Múzeum*. Vydalo rad samostatných odborných publikácií, metodických materiálov a katalógov k výstavám. Národopisná práca v rámci SNM sa rozvíja hlavne v Etnografickom múzeu SNM v Martine, čiastočne v Historickom múzeu SNM v Bratislave, Hudobnom múzeu SNM v Bratislave a v Banskom múzeu SNM v Banskej Štiavnici.